

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโอกาสทางการศึกษาและสาเหตุของนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาแล้วไม่ได้เรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในประเทศไทย พบว่า เศรษฐกิจของครอบครัวเป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาไม่ได้ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษา รองลงมา ก็คือ ความต้องการใช้แรงงานของเด็กในครอบครัวและการที่ผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา แม้ว่าการศึกษาจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตก็ตาม ดังมีบุคคลต่าง ๆ ได้ศึกษาไว้ดังนี้คือ

รายได้ของผู้ปกครอง

รุ่งทิพย์ เหล่าคำ (2521 : 64) ได้ศึกษาถึงค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนประถมศึกษา อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 10 โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าแตกต่างกันเป็นเพราะสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน ถ้าโรงเรียนตั้งอยู่ในที่ซึ่งชุมชนมีการไปมาสะดวก ประชาชนมีฐานะดีก็จะทำให้ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักเรียนมีค่าสูงด้วย โดยพบว่า ใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่อปี $1,491 \pm 59$ บาท ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

จรรยา พานิชพลินไชย (2521 : 169-177) ได้ศึกษาถึงโอกาสการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามประเภทโรงเรียน สถานภาพส่วนตัว และผลการเรียนในภาคเหนือ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2,200 คน พบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพแตกต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่างกัน มีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ช่อทิพย์ ราคีเกรียงไกร (2523 : 83-89) พบว่า โดยส่วนรวมแล้วรายได้ของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษาของบุตร กล่าวคือ ในกลุ่มบิดาที่มีระดับรายได้ต่อเดือนสูง ส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรจบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าขึ้นไป มากกว่าความมุ่งหวังของกลุ่มบิดาที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำ และมักจะมีความมุ่งหวังให้บุตรระดับอาชีวศึกษาต่ำกว่าด้วย สำหรับกลุ่มที่มีระดับรายได้ต่อเดือนเท่ากัน บิดานักเรียนโรงเรียนสาธิตมีความมุ่งหวังให้บุตรจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไปมากกว่าความมุ่งหวังของบิดานักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา และยังพบว่ากลุ่มบิดาที่มีระดับของรายได้ต่อเดือนสูงส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายมีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องสูงกว่าความมุ่งหวังของกลุ่มบิดาที่มีระดับของรายได้ต่อเดือนต่ำ และยังมีความมุ่งหวังให้บุตรมีอาชีพข้าราชการทำงานในสำนักงานต่ำกว่า

กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 54-56) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีต่อคุณภาพ การศึกษาการศึกษาประชาบาล พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ส่งผลอย่างมากต่อ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะเป็นนักเรียนที่ผู้ปกครองจัดหา อุปกรณ์ในการเรียนให้ไม่ครบเท่าที่จำเป็น การวิจัยครั้งนี้ ได้สำรวจรายจ่ายที่ผู้ปกครองใช้จ่าย เพื่อการศึกษาของลูกที่เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา 1 คน คิดเทียบกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดของ ครอบครัว พบว่า ในโรงเรียนที่ทำการศึกษา 4 โรงเรียน โรงเรียนที่ผู้ปกครองจ่ายเงินเพื่อ การศึกษาของลูกสูงที่สุดนั้นได้จ่ายเงินไปร้อยละ 5.3 ของรายจ่ายทั้งหมดของครอบครัว และ โรงเรียนที่ผู้ปกครองจ่ายเงินเพื่อการศึกษาของลูกต่ำสุดจ่ายเงินคิดเป็นร้อยละ 3.4 ของ รายจ่ายทั้งหมดของครอบครัว นอกจากนี้ งานวิจัยครั้งนี้ มีผู้ปกครองเป็นจำนวนมากที่ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษาโดยตั้งความหวังในอนาคตของลูกไว้เหมือนที่ตนเองเป็นในปัจจุบัน คือ ชาวนา ชาวไร่

ปรัชญา เวสารัชช์ (2527 : 130-132) ได้ศึกษาเรื่อง การประถมศึกษาในชนบท ไทย พบว่าโอกาสทางการศึกษาต่อของนักเรียนประถมศึกษานั้นขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินและ การให้การสนับสนุนของผู้ปกครองเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโอกาสการศึกษาต่อของนักเรียน ประถมศึกษาส่วนใหญ่ขึ้นกับปัจจัยภายนอกมากกว่าปัจจัยภายใน คือ ขึ้นกับสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ และการสนับสนุนของผู้ปกครองมากกว่าขึ้นอยู่กับตัวนักเรียนเอง ผู้วิจัยยังได้ตั้ง ข้อสังเกตด้วยว่า "ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนขึ้นกับความเสมอภาคในด้าน

ฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไม่ต้องสงสัย" เพราะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา^{นั้น}แตกต่างจากการศึกษาในระดับประถมศึกษา การประถมศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าเรียนในสถานศึกษาใกล้บ้านเสียค่าใช้จ่ายน้อย แต่การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา^{นั้น}แตกต่างออกไป เพราะโรงเรียนมิได้อยู่ใกล้ชุมชนเสมอไป ต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เอง มิใช่เป็นบริการที่จัดให้โดยไม่คิดเงินเหมือนการศึกษาในระดับประถมศึกษา

ประเสริฐ แก้วเพชร (2528 : 184-186) ได้ศึกษาเรื่องตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิเคราะห์ตัวแปรเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาต่อมากที่สุด คือ รายได้ของผู้ปกครอง และผู้ปกครองของนักเรียนที่บุตรไม่ได้เรียนต่อส่วนใหญ่จะมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยดังกล่าวต้องการให้บุตรทำงานเพื่อช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว และต้องการให้บุตรช่วยเหลือทำงานเพื่อให้ผู้ปกครองออกไปทำงานนอกบ้าน

กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 21-38) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาหาสาเหตุของนักเรียนที่เรียนจบชั้น ป.6 แล้วไม่ได้เรียนต่อชั้น ม.1 พบว่า ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนที่จบชั้น ป.6 แล้วไม่ได้เรียนต่อ คือผู้ปกครองมีฐานะยากจน คือมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อปี ร้อยละ 62.9 ของกลุ่มตัวอย่าง (1,323 คน)

นพวรรณ จงวัฒนา และจุกา มนัสไพบุลย์ (2529 : 75-79) ได้ศึกษาถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสัมภาษณ์มารดาในเขตเมืองและเขตชนบท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2525 มุ่งประเด็นการศึกษาไปยังเด็กอายุไม่เกิน 12 ปี จากครัวเรือนในชนบท 491 ครัวเรือน และครัวเรือนในเขตเมือง 507 ครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี เป็นค่าใช้จ่ายระหว่างตั้งครรภ์เฉลี่ยเท่ากับ 50.9 บาท ค่าใช้จ่ายในการเตรียมของสำหรับทารกเฉลี่ยเท่ากับ 69.5 บาท และค่าใช้จ่ายทั่ว ๆ ไปเป็นรายเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 45.5 บาท ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้ มารดาในเขตเมืองใช้จ่ายสูงกว่ามารดาในเขตชนบท 2 เท่า สำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเด็กอายุระหว่าง 1-12 ปี นั้น ประกอบด้วยค่าใช้จ่าย โดยเฉลี่ยประเภทต่าง ๆ 9 ประเภท คือ ค่านม 3,965.6 บาท ค่าเบี้ยเลี้ยง 1,513.2 บาท ค่าเสื้อผ้า 1,635.7 บาท ค่าของเล่นเด็ก 66.9 บาท ค่าเล่าเรียน 645.9 บาท ค่าเดินทางไปโรงเรียน 939.7 บาท ค่ารักษาพยาบาล 363.8 บาท

คมวิทย์ แดงไชยวัฒน์ (2529 : 144) ได้ศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายในการใช้แรงงานเด็กโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเด็ก 200 คน ซึ่งทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม 100 คน และทำงานในสถานพานิชยกรรมและบริการต่าง ๆ 200 คน พบว่า ปัญหาความยากจนก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น เด็กเป็นโรคขาดอาหาร เด็กขาดการศึกษาและการใช้แรงงานเด็ก โดยที่เด็กไม่มีโอกาสที่จะได้ศึกษาต่อทั้งที่อยู่ในวัยที่จะต้องศึกษาเล่าเรียน

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสาคร (2531 : 14) ได้ศึกษาสภาพการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าสาเหตุใหญ่ที่นักเรียนชั้น ป.6 ไม่ประสงค์จะเรียนต่อในชั้น ม.1 เพราะต้องการช่วยงานผู้ปกครอง และสาเหตุรองลงมาที่นักเรียนตอบก็คือ ผู้ปกครองไม่ให้เรียน และฐานะครอบครัวยากจน

อายุของผู้ปกครอง

ช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร (2523 : 83-89) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษาและอาชีพของบุตรที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประโยคมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษาและโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย พบว่า โดยส่วนรวมแล้วอายุของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังของบิดา กล่าวคือ กลุ่มบิดาที่มีอายุระหว่าง 45-54 ปี มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายจบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าขึ้นไปมากกว่าความมุ่งหวังของกลุ่มบิดาที่มีอายุน้อย คือ อายุ 35-44 ปี ซึ่งส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายจบการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และในกลุ่มอายุเดียวกับบิดานักเรียนโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไปสูงกว่าบิดานักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา นอกจากนี้ยังพบอีกว่า กลุ่มบิดาที่มีอายุ 45-54 ปี ส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายมีอาชีพ วิชาชีพ และอาชีพที่เกี่ยวข้องสูงกว่าความมุ่งหวังของกลุ่มบิดาที่มีอายุ 35-44 ปี และในกลุ่มอายุเดียวกัน บิดานักเรียนโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายมีอาชีพ วิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องสูงกว่าความมุ่งหวังของบิดานักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สุนันทา แสงทอง (2523 : 110) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่บิดามีอายุต่ำกว่า 50 ปี มีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่บิดามีอายุ 50 ปี ขึ้นไป และอายุของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในอาชีพ กล่าวคือ นักเรียนที่บิดามีอายุต่ำกว่า 50 ปี มีความมุ่งหวังในอาชีพสูงกว่านักเรียนที่บิดามีอายุ 50 ปี ขึ้นไป และงานวิจัยของนงนิต คุ่มประวัติ

(2516 : 70-72) ซึ่งพบว่า บิดาที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี จะมีความมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปสูงกว่าบิดามารดาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และบิดามารดาที่มีอายุสูงกว่า 40 ปีขึ้นไป

อาชีพของผู้ปกครอง

ช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร (2523 : 85-87) พบว่า โดยส่วนรวมแล้วอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษามบุตร กล่าวคือ บิดาที่มีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าขึ้นไปมากกว่าความมุ่งหวังของบิดาที่มีอาชีพค้าขาย ให้บริการ กรรมกร รับจ้าง และ ยังมีความมุ่งหวังให้จบระดับอาชีวศึกษาต่ำกว่าด้วย และในกลุ่มอาชีพเดียวกัน บิดานักเรียนโรงเรียนสาธิตมีแนวโน้มที่จะให้บุตรจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไปมากกว่าบิดานักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และยังมีความต้องการให้บุตรจบระดับอาชีวศึกษาต่ำกว่าความต้องการของบิดานักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาด้วย และ ยังพบอีกว่า กลุ่มบิดาที่มีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายมีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องสูงกว่าความมุ่งหวังของกลุ่มบิดาที่มีอาชีพค้าขาย ให้บริการ กรรมกร รับจ้าง และปรากฏว่ามีความมุ่งหวังให้บุตรมีอาชีพรับราชการทำงานในสำนักงานต่ำกว่าด้วย และในกลุ่มที่มีอาชีพเดียวกัน บิดานักเรียนโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชาย มีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องสูงกว่าความมุ่งหวังของบิดานักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งประสงค์จะให้บุตรหญิงและบุตรชายมีอาชีพข้าราชการ ทำงานในสำนักงานมากกว่า

กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 54-56) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา ประชาบาล พบว่า นอกจากปัจจัยรายได้แล้ว ตัวแปรทางสถานะการประกอบอาชีพยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เพราะอาชีพการทำให้ ทำานนั้น มีลักษณะต้องการแรงงาน ชุกเป็นช่วง ๆ เพื่อที่จะได้ทำงานในไร่นาโดยตรง ดังนั้น จึงพบว่านักเรียนต้องขาดเรียนเพื่อไปช่วยแรงงานในบ้านทั้งที่ฐานะไม่ได้ยากจนแต่เพราะครอบครัวมีแรงงานน้อย ประกอบกับ ประเพณี "การเอาแรง" เสื่อมไปจากสังคมชนบท จึงพบว่านักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคันเพื่อช่วยงานในไร่นาเพราะไม่มีผู้รับจ้างในท้องถิ่นเพียงพอ ดังนั้นผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรย่อมต้องการให้บุตรหลานอยู่ช่วยเหลือครอบครัวมากกว่าที่จะไปเรียนหนังสือ

ทัศนัย มุขวิชิต และคณะ (2532 : 14-21) ได้ศึกษาการไม่ส่งบุตรหลานเรียนต่อมัธยมศึกษาของประชาชนในส่วนภูมิภาค : กรณีจังหวัดบุรีรัมย์และนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า จากกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อระดับมัธยม 113 ราย ในจังหวัดจันทบุรี ผู้ปกครอง ร้อยละ 68.1 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม บางครัวเรือนก็มีอาชีพอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการ ร้อยละ 25.7 ประกอบอาชีพรับจ้างแต่เพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะการรับจ้างในสวนผลไม้และสวนพริกไทย แรงงานตามสวนเหล่านี้จะมีหมอนเรียนให้ทำตลอดปี แต่ปัจจุบันงานอาจลดน้อยลงไป เนื่องจากมีแรงงานอพยพจากทางภาคอีสาน ซึ่งค่าแรงถูกกว่า คนในท้องถิ่นเข้ามาแย่งงานทำมากขึ้น ส่วนในจังหวัดนครสวรรค์นั้น กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับมัธยม 174 ราย มีผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงถึงร้อยละ 82.2 บางรายประกอบอาชีพอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น รับจ้าง ค้าขาย มีเพียงร้อยละ 5.8 เท่านั้น ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือรับจ้าง

การศึกษาของบิดามารดา

สุนันทา แสงทอง (2523 : 103-110) พบว่า นักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความมุ่งหวังในการศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาและระดับประถมศึกษาตามลำดับ และนักเรียนมีความมุ่งหวังในอาชีพสูงขึ้นตามระดับการศึกษาของบิดา นั่นคือ ระดับการศึกษาของบิดามีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรเข้าเรียนหนังสืออยู่มาก ถ้าบิดามีระดับการศึกษาสูง มักจะมีแนวโน้มจะส่งบุตรเข้าเรียนในระดับสูงด้วย และจากการวิจัยของ ช่อทิพย์ ราชศรีเกรียงไกร พบว่า ความมุ่งหวังของกลุ่มบิดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาและในกลุ่มการศึกษาเดียวกันบิดา นักเรียนโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไป สูงกว่าความมุ่งหวังของบิดา นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา

ทัศนัย มุขวิชิต และคณะ (2532 : 17-19) ศึกษาเรื่อง การไม่ส่งบุตรหลานเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาของประชาชนในส่วนภูมิภาค : กรณีจังหวัดบุรีรัมย์และนครสวรรค์ พบว่า ในจังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ไม่เรียนต่อ 113 ราย ผู้ปกครองร้อยละ 86.7 เรียนจบชั้น ป.4 - ป.7 ร้อยละ 8.8 ไม่ได้เรียน หรือเรียนไม่จบ ป.4 ร้อยละ 2.7 เรียนถึงระดับมัธยมศึกษา และที่เหลือร้อยละ 1.8 ไม่ทราบว่าจะจบการศึกษาระดับใด ส่วนจังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่างผู้ไม่เรียนต่อ 174 ราย ผู้ปกครองร้อยละ 77.0 เรียนจบชั้น ป.4 - ป.7 ร้อยละ 21.8 ไม่เคยเรียนหรือเรียนแต่ไม่จบ ป.4 และที่เหลือร้อยละ 1.2 เรียนในระดับมัธยมศึกษา

กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 21-22) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสาเหตุของนักเรียนที่เรียนจบชั้น ป.6 แล้วไม่ได้เรียนต่อชั้น ม.1 พบว่า การศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนต่อชั้น ม.1 จำนวน 5,439 คน พบว่าร้อยละ 73.3 นักเรียนตอบว่า ผู้ปกครองจบการศึกษาชั้นประถม อีกร้อยละ 14.1 ตอบว่าจบชั้นมัธยมศึกษา ผู้ที่ไม่เรียนหนังสือมีร้อยละ 7.7 นอกนั้นเป็นผู้จบชั้นอนุปริญาและปริญาตรี ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อชั้น ม.1 จำนวน 1,138 คน ตอบว่า ผู้ปกครองจบการศึกษาในระดับประถมร้อยละ 85.4 ไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 11.3 นอกนั้นเป็นผู้ที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า

เพศของบุตรที่อยู่ในวัยเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 21-23) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสาเหตุของนักเรียนที่เรียนจบชั้น ป.6 แล้วไม่ได้เรียนต่อชั้น ม.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้น ม.1 จำนวน 2,104 คน เป็นนักเรียนชาย 992 คน (ร้อยละ 47.14) นักเรียนหญิง 1,073 คน (ร้อยละ 50.99) ที่เหลือไม่ระบุเพศ ในแบบสอบถาม ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้ที่จบชั้น ป.6 แล้วไม่ได้เรียนต่อ ม.1 จำนวน 1,138 คน เป็นเพศชายและหญิงจำนวนเท่ากัน คือ เพศชาย 575 คน (ร้อยละ 50.52) เพศหญิง 554 คน (ร้อยละ 48.68)

จากการศึกษาของ ทศนัย มุขวิจิต (2532 : 17-19) ซึ่งศึกษาเรื่องการไม่ส่งบุตรหลานเรียนต่อมัธยมศึกษาของประชาชนในส่วนภูมิภาค : กรณีจันทบุรีและนครสวรรค์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มเป็นชาย ร้อยละ 52.26 หญิง ร้อยละ 47.74 จากกลุ่มตัวอย่าง 287 คน

ความต้องการใช้แรงงานเด็กในครัวเรือน

คมวิทย์ แดงไชยวัฒน์ (2529 : 144) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหากฎหมายในการใช้แรงงาน จากการสำรวจความคิดเห็นของเด็กที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมและพานิชยกรรม

บริการ 200 คน พบว่า เนื่องจากรายได้ของครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนมาก ทำให้รายรับ-รายจ่ายในครอบครัวไม่สมดุล จากสภาพความยากจนของประชากรดังกล่าว ทำให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องอนุญาตให้เด็กมาทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานพาณิชย์กรรมและบริการต่าง ๆ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัวและหารายได้มาจุนเจือครอบครัว แม้ว่าค่าจ้างที่ได้รับจะต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ก็ตาม จากการวิจัยพบว่า เด็กได้รับค่าจ้างต่ำกว่าเดือนละ 1500 บาท ร้อยละ 85 นอกจากนี้ยังกล่าวด้วยว่า ประเทศไทยมีการใช้แรงงานเด็กมากในอันดับ 3 ของโลก รองลงมาจากแทนซาเนีย และ โมซัมบิก ก็มีผลสืบเนื่องมาจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประสบกับปัญหาความยากจน เด็กจึงต้องมาทำงานเพื่อช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระของครอบครัว

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี (2529 : 47-48) ได้ศึกษาเรื่อง สวัสดิภาพและพัฒนาการของแรงงานเด็กในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิต โดยศึกษาจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีการจ้างแรงงานเด็ก พบว่า ในส่วนของลูกจ้าง มีลูกจ้างทั้งหมดทั้งสิ้น 2,232 คน เป็นแรงงานเด็ก 351 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ของแรงงานทั้งหมด อยู่ในสถานประกอบการประเภทสิ่งทอ สิ่งถัก มากที่สุด รองลงมาคือ สถานประกอบการประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะ ผลจากการสัมภาษณ์เด็ก พบว่ามีเด็กที่เป็นตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 325 คน จัดเป็นร้อยละ 92.6 ของจำนวนแรงงานเด็กที่นายจ้างแจ้ง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แรงงานเด็ก พบว่า แรงงานเด็ก ร้อยละ 40.9 อยู่ในสถานประกอบการการผลิตสิ่งทอ สิ่งถัก ร้อยละ 23.4 อยู่ในสถานประกอบการการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะ ร้อยละ 12.3 อยู่ในสถานประกอบการการผลิตอาหาร เครื่องดื่ม

กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 37) ทศนัย มุขวิจิตร และคณะ (2532 : 17-19) ประเสริฐ แก้วเพชร (2528 : 184-186) ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธ (2514 : 76) ต่างศึกษา และพบตรงกันว่า ฐานะทางเศรษฐกิจ และความยากจนของบิดามารดา มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อของเด็ก องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรองลงมาคือ ความต้องการใช้แรงงานเด็กในครัวเรือน ส่วนการศึกษาของ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสาคร (2531 : 8-15) เรื่อง สภาพการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ปีการศึกษา 2530 นักเรียน ป.6 ของจังหวัดสมุทรสาครไม่ศึกษาต่อร้อยละ 59.49 สาเหตุที่เด็กมีความประสงค์ไม่เรียนต่อสูงสุด คือ ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาอันได้แก่ อายุของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง รายได้ของครัวเรือนเพื่อนำมาจัดชั้นทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพศของบุตรที่อยู่ในวัยเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และการเลือกเพศของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และความต้องการใช้แรงงานเด็กในครัวเรือน